

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Педагогічний факультет
Кафедра соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

С. Г. Набока

«21» березня 2024 р.

**ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

спеціальності	231 Соціальна робота
за освітньо-професійною програмою	Соціальна робота

Дніпро-Слов'янськ – 2024 р.

Програма атестаційного екзамену для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Соціальна робота» спеціальності 231 Соціальна робота

Розробники:

Коношенко С.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Трубник І.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Коношенко Н.А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Брусенко А.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи.
Протокол №9 від «07» березня 2024 р.

Завідувач кафедри

С.В. Коношенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
«21» березня 2024 р.,
протокол №6

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма до атестаційного екзамену побудована із теорії та технологій соціальної роботи.

Атестаційний екзамен визначає рівень знань бакалаврів соціальної роботи щодо теорії та технологій соціальної роботи, процесу організації і здійснення соціальної роботи з різними категоріями населення, а також визначає вміння застосовувати ці знання на практиці.

Теорія соціальної роботи досліджує сутність соціальної роботи; основні етапи зародження, становлення та еволюції соціальної роботи в Україні та закордоном; виявляє закономірності соціального, політичного та економічного розвитку країни; розкриває модель фахівця соціальної роботи; характеризує сфери призначення і застосування соціальної роботи з населенням; теоретично обґрунтовує необхідність та перспективність використання інноваційних методик, форм, прийомів у соціальній роботі з певними групами клієнтів; висвітлює види соціальної роботи з населенням.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми дисципліни здобувачі вищої освіти повинні знати: основні етапи зародження, становлення та еволюції соціальної роботи від форм благодійництва до професійного виду діяльності; диференціацію в діяльності благодійних товариств та професійної соціальної роботи; критично аналізувати різні методи та прийоми підготовки фахівця соціальної сфери; уміти: визначати суб'єктів та об'єктів соціальної роботи; виявляти закономірності соціального, політичного та економічного розвитку; теоретично обґрунтовувати необхідність та перспективність використання інноваційних методик у роботі з певними групами клієнтів; визначати основні напрями діяльності соціальних установ та їх партнерів.

Вивчення курсу «Теорія соціальної роботи» дозволяє досягнути таких практичних результатів навчання: ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення; вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу

системи соціального захисту населення; використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціальної роботи з населенням; застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціальної роботи; визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення; використовувати базові знання з історії і теорії соціальної роботи у наданні соціальних послуг населенню.

Дисципліна «Технології соціальної роботи» вивчає технологічний процес організації і здійснення соціальної роботи з різними категоріями населення. Метою навчальної дисципліни «Технології соціальної роботи» є ознайомити студентів із загальними теоретичними проблемами та змістом технологій соціальної роботи; виклад основ технологій соціальної роботи з різними категоріями клієнтів; створення можливостей для подальшої самостійної роботи студентів у розглянутій сфері соціальної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні знати: сутність і специфіку технологій соціальної роботи, принципів їх розробки; характеристику загальних і конкретних технологій соціальної роботи з різними групами клієнтів; особливості, можливості та умови ефективної реалізації загальнонаукових та специфічних методів в практиці соціальної роботи; уміти: добирати технологію та, в разі необхідності, адаптувати її відповідно поставленої мети, особливостей проблеми та потреб клієнтів, а також реальної ситуації; проектувати, планувати, організовувати та аналізувати адекватні форми соціальної роботи; будувати стратегію соціальної роботи, спрямовану на мотивацію саморозвитку особистості клієнта, реалізацію творчого потенціалу, здібностей, задатків, активізацію зусиль клієнтів (індивідів, груп, спільнот) на вирішення власних проблем.

Вивчення курсу «Технології соціальної роботи» дозволяє досягнути таких практичних результатів навчання: визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення; приймати практичні рішення для покращення соціального

добробуту та підвищення соціальної безпеки; демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей; використання базових знань з історії, теорії та технологій соціальної роботи у наданні соціальних послуг населенню; організувати соціальну роботу з різними категоріями населення.

ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Атестаційний екзамен проходить у письмовій формі. Екзаменаційний білет складається з тридцяти тестових завдань. За правильні відповіді на 1-2 тестове завдання (одиничний вибір відповідей) нараховується по 1 балу; 3-4 тестове завдання (доповнення речення) нараховується по 1 балу; 5-14 тестове завдання (вибір декількох вірних відповідей) нараховується по 2 бали; 15-27 тестове завдання (встановлення відповідностей) нараховується по 4 бали. Повні і ґрунтовні відповіді на 29 і 30 теоретичне питання максимально оцінюються по 10 балів.

Критерії оцінювання теоретичного питання:

(23-30 балів) оцінку одержують студенти, які при викладанні питання володіють достатнім обсягом науково-методичних знань, поняттями; простежують зв'язки в теорії і технологіях соціальної роботи; підтверджують теоретичні позиції прикладами з практики. Викладання логічне, послідовне, чітке.

(15-22 балів) одержують студенти, відповіді яких при достатній теоретичній та практичній основі мають певні недоліки: неповно розкриті окремі напрямки змісту; порушується логіка відповіді одного з питань; при викладанні одного з питань більше уваги приділяли практиці. Мова правильна, виразна, логіка іноді порушується.

(7-14 балів) одержують студенти, які порушують зв'язок теорії з практикою, припускають помилки в мові, логіці викладання; невдало аналізують теорію/технології соціальної роботи; не виявляють головні закономірності процесу надання соціальних послуг, не знають наукових досліджень із того чи іншого питання.

(1-6 балів) одержують студенти, які не володіють поняттями, закономірностями організації соціальної роботи; відповіді скупі, не розкривають суттєві питання; не володіють як теорією, так і практикою соціальної роботи. У відповідях припускають стилістичні та орфографічні помилки, у викладанні відсутня логіка та виразність.

Загалом екзамен оцінюється від 0 до 100 балів.

Шкала оцінювання

За 100-бальною шкалою	За державною (національною) шкалою
90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре
60 – 74 балів	задовільно
0 – 59 балів	незадовільно

Питання з дисципліни «Теорія соціальної роботи»

1. Періодизації історії соціальної роботи в Україні.
2. Родоплеменні й общинні форми допомоги і взаємодопомоги у слов'ян до X ст.
3. Період князівської й церковно-монастирської підтримки з X до XIII ст.
4. Період церковно-державної допомоги з XIV ст. до другої половини XVII ст.
5. Період державної опіки з другої половини XVII ст. до другої половини XIX ст.
6. Період суспільної та приватної опіки з кінця XIX ст. до початку XX ст.
7. Період державного забезпечення з 1917 до 1991 рр.
8. Період соціальної роботи з початку 90-х рр. до нашого часу.
9. Наукові підходи до розуміння сутності соціальної роботи.
10. Суб'єкти соціальної роботи.
11. Об'єкти соціальної роботи.
12. Функції соціальної роботи.
13. Рівні реалізації соціальної роботи.
14. Педагогіка соціальної роботи.
15. Філософія соціальної роботи.
16. Соціологія соціальної роботи.
17. Релігія й соціальної роботи.
18. Психологія соціальної роботи.
19. Правове регулювання соціальної роботи.
20. Політологія соціальної роботи.
21. Екологія соціальної роботи.
22. Аксиологія й етика соціальної роботи.
23. Професійні цінності соціальної роботи.
24. Етичний кодекс фахівця соціальної роботи.
25. Основні принципи етики соціальної роботи.

26. Норми поведінки фахівця соціальної сфери стосовно клієнтів.
27. Стандарти відносин фахівця соціальної сфери з агентствами й організаціями.
28. Стандарти поведінки фахівця соціальної сфери у стосунках з колегами.
29. Професійно-етичний кодекс фахівця соціальної сфери.
30. Система соціального управління.
31. Об'єкти управління і суб'єкти соціального управління.
32. Функції соціального управління.
33. Типові та індивідуальні посадові інструкції.
34. Організаційна структура управління.
35. Організаційні методи управління.
36. Управління соціальною роботою в Україні.
37. Формування соціальної політики.
38. Інститут супервізорства в соціальній роботі.

Список рекомендованої літератури

1. Баранник Л.Б. Соціальний захист громадян: навч. посіб. Ун-т мит. справи та фінансів. Вид. 3-тє, допов. і перероб. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 271 с.
2. Дакал А.В. Державна політика України у сфері захисту прав дітей: сучасний стан і напрями розвитку : монографія. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ : НАДУ, 2019. 297 с.
3. Іванова І.Б. Методи соціальної роботи (на основі державних стандартів соціальних послуг): навч. посіб. Київ : Ун-т "Україна", 2020. 301 с.
4. Кириленко В.Г. Консультативні практики в соціальній роботі: навч.-метод. посіб. Київ : Університет "Україна", 2020. 357 с.
5. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні: монографія / Борисова О. В. [та ін.] ; Луган. нац. аграр. ун-т. Київ : Кондор, 2019. 465 с.
6. Соціальна робота з особами з особливими потребами : навч. посіб. /

[уклад. Г. В. Фещенко] ; Черкас. облдержадмін., Департамент освіти і науки, Комунал. ВНЗ "Уман. гуманітар.-пед. коледж ім. Т. Г. Шевченка". Умань : Сочінський М. М. [вид.], 2020. 134 с.

7. Теорія соціального забезпечення : Курс лекцій / Укладач Коношенко С.В. Слов'янськ : Видавництво Б.І. Маторіна, 2021. 31 с.

Питання з дисципліни «Технології соціальної роботи»

1. Сутність і класифікація соціальних технологій.
2. Функції технологій соціальної роботи.
3. Сутність і принципи соціальної діагностики.
4. Діагностичні методи в соціальній роботі.
5. Організаційні моделі соціальної експертизи.
6. Сутність та етапи соціального проектування.
7. Методи і методики соціального проектування.
8. Технології соціального прогнозування.
9. Технології моделювання соціальної роботи.
10. Сутність і технології соціальної профілактики.
11. Технології соціальної адаптації.
12. Технології соціальної реабілітації.
13. Технології терапії.
14. Організація та етапи групової роботи.
15. Методи і прийоми групової роботи.
16. Організація груп взаємодопомоги.
17. Технологія консультивання окремих категорій клієнтів.
18. Технологія посередництва.
19. Сутність технології паблік рилейшнз (ПР).
20. Технології зв'язку з громадськістю в практиці соціальної роботи.
21. Технологія моніторингу системи соціального обслуговування.
22. Педагогічні методи і технології в соціальній роботі.
23. Характеристика і специфіка застосування психологічних методів у соціальній роботі.
24. Методи і технології соціального захисту (підтримки) населення в сучасних умовах.
25. Технології соціального захисту та підтримки безробітних.
26. Технології роботи з сім'єю.

27. Рівні технологій роботи з неблагополучною у виховному плані сім'єю.
28. Специфіка соціальних проблем жінок.
29. Соціальна робота з жінками у західних країнах.
30. Технології соціальної роботи з жінками в умовах сучасної України.
31. Технології соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями та з сім'ями, які виховують дітей-інвалідів.
32. Технології роботи в пенітенціарних закладах із засудженими.
33. Технології соціальної роботи з колишніми засудженими.

Список рекомендованої літератури

1. Актуальні проблеми практики соціального забезпечення / Андрущенко В.П., Бех В.П., Лукашевич М.П. Соціальна робота. Кн.1. К.: УДЦССМ, 2020. 344 с.
2. Аспекти соціального забезпечення: стан та проблематика розвитку пенсійного страхування / А. В. Галімов, В. С. Бастричев // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна". 2019. № 2. С. 55-60.
3. Коляда Н. М., Левченко Н. В. Технології соціальної роботи. Ч.1. Теоретичний курс: Навчальний посібник / Укладачі: Н. М. Коляда, Н. В. Левченко. Умань: ВІЗАВІ, 2020. 338 с.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну соціальну службу України» від 22.05.2019 р. №458. Офіційний вісник України від 21.06.2019 р., № 47, стор. 14, стаття 1601, код акту 94751/2019.
5. Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду: навчально-методичний посібник / за заг. ред. А.О. Полянничко, А. В. Кирилук. Суми : ФОП Цьома, 2020. 336 с.
6. Технології соціального забезпечення : курс лекцій / упоряд. І. В. Трубник. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 138 с.
7. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 464 с.
8. Шендеровський К. Менеджмент у соціальній роботі. Київ: Главник,

2020. 207 с.

9. Шинкарук В. Д., Теслюк В. М., Ковальчук Т. І. Технології соціально-педагогічної діяльності: підручник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 164 с.